

Program kursa na doktorskim studijama

PROBLEM FORME U ESTETICI

Kurs je zamišljen i izvodi se kao analiza jedanaest konotacija pojma **forme** – jedne od ključnih estetičkih kategorija.

- 1) **Forma kao sistem** (raspored delova celine). Istorija forme sistema – od Pitagorejaca i njihove teorije lepote do savremenog poimanja forme kao strukture.
- 2) **Forma shvaćena kao ono što je čulima dato neposredno**, što se čulima opaža. Distinkcija između forme i sadržine u umetnosti reči; distinkcija forma sadržina u likovnim umetnostima – ikonološke studije Ervina Panofskog.
- 3) **Forma kao granica ili kontura** predmeta. Forma kao kontura u istoriji i teoriji likovnih umetnosti; sudbina konture u umetničkoj praksi – konstituisanje i razaranje konture.
- 4) **Forma kao pojmovna suština predmeta, supstancijalna forma**. Nastanak i razvoj ovako shvaćene forme – Sokratovo učenje o pojmu, Platonovo razumevanje *eidos* –a, Aristotelova *entelehija*.
- 5) **Forma kao ulog intelekta u predmet spoznaje**. Kantova koncepcija forme kao uloga intelekta; estetičke teorije koje su prizašle iz Kantove teorije saznanja – Fidler, Velflin.
- 6) **Forma kao izraz funkcije**. Homersko shvatanje pojma prikladnosti, Sokratova koncepcija lepote kao prikladnosti, Gropijusovo razumevanje lepote kao funkcionalnosti i način na koji je ova teorijska koncepcija zaživela u savremenoj arhitekturi – kako u tzv. organicizmu, tako i u tzv. Geometrijskom racionalizmu.

7) Forma kao čulni izraz duhovnog. Specifična koncepcija forme koju je razvio Hegel u svojoj estetici. Analiza hegelijanski shvaćene forme, njen razvoj kroz vreme i njen razvoj kroz Hegelov sistem umetnosti.

8) Estetska forma u moralu i ponašanju. Sokrat – vajanje moralnog karaktera, estetizacija etike; Platon – estetizacija morala i politike. Estetizacija prezentacije sopstvene vrline, znanja i umeća – renesansna bihevioralna tehnika *sprezzatura*.

9) Stupnjevita forma – koncepcija forme u fenomenološkoj estetici Nikolaja Hartmana – forma pojavljivanja estetskog predmeta u svesti; stupnjevita forma kao ontološki fenomen. Analiza planova i slojeva Hartmanove stupnjevite forme.

10) Nedovršena, *non finito* forma. Ontološki potencijal *non finite* forme. Nedovršena forma u skulpturi Mikelandela Buonarotija Ogista Rodena, nedovršena forma crteža – skica i njen filozofski značaj, nedovršena forma u slikarstvu – otvorena i nedovršena forma.

11) Igra kao estetska forma. Pojam igre kroz istoriju estetike . Šilerovo shvatanje igre kao ključne estetičke kategorije. Koncepcija igre Johana Huizinge – *homo ludens*. “Pokaži mi kako se igraš pa ću ti reći ko si” – Rože Kajoa i njegova koncepcija i klasifikacija igara.